

Justitiedepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:

hildur.jonasdottir@regeringskansliet.se

Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart (SOU 2021:98)

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har utifrån myndighetens verksamhetsområde tagit del av betänkandet och lämnar följande påpekanden gällande tre av förslagen till överväganden i utredningen.

I avsnitt 5.5.2 föreslås regeringen överväga att permanenta de tillfälliga företagarreglerna i arbetslöshetsförsäkringen. Ändringarna som infördes under pandemin, och för närvarande gäller 2022 ut, var krisåtgärder införda efter väldigt kort beredning. IAF har uttalat sig om aktuella regeländringar i rapporten [2022:2 Konsekvenser av de tillfälliga regeländringarna i arbetslöshetsförsäkringen](#), se särskilt kapitel 6 och 8.7. Vi har inte sett att ändringarna hittills medfört några betydande negativa konsekvenser men har exempelvis fått synpunkter från arbetslöshetskassorna om att de inneburit vissa tillämpningssvårigheter som kan innebära bristande likabehandling. Möjligheten att upprepade gånger lägga en verksamhet vilande utan hinder av 5-årsregeln tillåter att arbetslöshetsförsäkringen utnyttjas i säsongbetonade verksamheter som inkomstutfyllnad vilket kan innebära konkurrensnedvridning. IAF:s anser att det vore önskvärt, ur bland annat legitimitetssynpunkt, att modernisera företagarreglerna så att de blir mer förutsägbara för de försäkrade och enklare att tillämpa för arbetslöshetskassorna. Vi bedömer det inte som lämpligt att åstadkomma detta genom att permanenta de tillfälliga ändringarna utan vidare utredning.

Vad gäller bedömningarna i avsnitt 6.3 och 6.4 om samordning mellan beräkningen av inkomstunderlaget i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen respektive företagares tillgång till arbetsmarknadsutbildningar är IAF generellt positiv till initiativ att öka graden av harmonisering av definitioner, rättsliga konstruktioner och tillämpning i arbetslöshetsförsäkringen med närliggande rättsområden.

Vi noterar dock att förslaget till ny reglering av SGI-beräkning för företagare i 25 kap. 6 a § SFB utgår från nu gällande tillämpning enligt Försäkringskassans allmänna råd vilket innebär att inkomsten beräknas på den senaste årsinkomsten enligt taxeringsbeslut alternativt snittet av de tre bästa av de senaste fem åren innan beräkningen. Det framgår inte att den gällande regleringen i arbetslöshetsförsäkringen eller förslaget till ny reglering enligt SOU 2020:37 övervägts som utgångspunkt. Enligt arbetslöshetsförsäkringen utgör inkomstunderlaget årsinkomsten enligt senaste taxeringsbeslutet alternativt snittet av de två åren dessförinnan. För det fall regeringen anser att högre grad av samordning bör uppnås borde föreliggande författningsförslags beräkning av inkomstunderlag vägas mot gällande 37 – 37 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och föreslagna 5 kap. 4 § i ny lag om arbetslöshetsförsäkring enligt SOU 2020:37.

Vad gäller företagares tillgång till arbetsmarknadsutbildningar utgår Arbetsförmedlingens tillämpning från en egen definition av begreppet ”arbetslös” i förordningarna om arbetsmarknadspolitiska program som i begränsad omfattning prövats rättsligt. Arbetslöshet är även ett villkor för rätt till arbetslöshetsersättning enligt 9 § ALF som, vad gäller företagare, är definierad i 35 – 36 §§ ALF och tillåter att företagsregistreringar med mera kvarstår så länge inga åtgärder vidtas. Även en företagare som får sin verksamhet godkänd som bisyssla enligt 39 – 39 a §§ ALF betraktas som arbetslös. Det vore önskvärt ur legitimitetssynpunkt för både arbetslöshetsförsäkringen och Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet att definitionen av arbetslös företagare överensstämde mellan regelverken. I dagsläget kan exempelvis en person som haft rätt till arbetslöshetsersättning med vilande företag eller ett begränsat företagande som bisyssla efter utförsäkring från arbetslöshetsförsäkringen nekas anvisning till Jobb- och utvecklingsgarantin med motiveringen att de inte är arbetslösa vilket måste framstå som märkligt för den enskilda.

I detta ärende har generaldirektören Peter Ekborg beslutat och juristen Jakob Heymowski varit föredragande. I den slutliga beredningen av ärendet har även chefsjuristen Lena Byström och utredaren Jonas Eriksson deltagit.

Peter Ekborg
Generaldirektör

Jakob Heymowski
Jurist